

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdanji na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne oziira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 14. (Zbornica poslancev. Večerna seja.) Poslanec Türk (Schönererjanec) je vprašal predsednika, kaj je z odgovorom na interpelacijo poslanca Hohenburgerja glede 26 postulatov, ktere so stavili Čehi. Poslanec Türk je rekel, da se mu dozdeva, da meni ministerski predsednik popolnoma ignorirati dotično interpelacijo.

Predsednik je odgovoril, da mu od onih 26 postulatov ni znano ničesar, sicer pa da bode naznanil to urgenco ministerskemu predsedniku.

Poslanca dr. Funke in dr. Pergelt sta interpelirala radi neke odredbe policijskega ravnateljstva v Pragi, s katero je bilo dijakom, ki so nosili barve, prepovedano hoditi po ulicah v večem številu nego po trije in trije.

Na to je sledila razprava o predmetu: Nadaljevanje podrobne razprave o zakonu o lokalnih železnicah.

Členi 1 do 16 zakona o lokalnih železnicah so se vsprejeli brez premembe.

Zbornica je na to podelila dovoljenje v zmislu ustave cesarski odredbi glede gradnje dela ozkotirne železnice od Gabele v Bok kotorski s pstransko črto v Trebinje in v Gravozo.

Dunaj 14. (Nagodbni odsek.) Nagodbni odsek je posvetovanje o carinski in trgovinski zvezi nadaljeval pri členu 14., tičočem se enakosti trgovcev in obrtnikov v onostranskem deželnem območju z domačimi.

Člen 14. je bil vsprejet brez spremembe.

Dunaj 14. Listi poročajo iz Budimpešte: Državni poslanec Julij Halassy, člen liberalne stranke, se je večeraj ustrelil radi neke živčne bolezni, ki ga je hudo mučila.

Dunaj 14. Odsek za obrtnijo je vsprejel predlog Polzhoferja, s kateremu se poziva vlada, naj se v prihodnji seji odseka izjavi o svojem stališču napram obrtni reformi.

Reka 15. Ladija »Lacroma« avstro-ameriške plovstvene družbe gori. Škoda bode najbrže velika.

Stanislav 14. Vas Bratkovec je pogorela popolnoma. Od 180 pogorelih hiš jih je bilo zavarovanih samo pet.

Bukarešta 14. Senat je sprejel adresu, ki se predloži kralju v odgovor na prestolni govor.

Berolin 14. (Državni zbor). Poslanec Kardorf je istega menenja o mali važnosti odgovora ministerskega predsednika grofa Thuna glede izganjanja avstrijskih podanikov iz Nemčije, kakor državni tajnik pl. Bülow. Ako bi pa še ta odgovor umeval drugače, bi pač ne bilo boljega dokaza za umestnost nove vojaške predloge. Govornik upa, da dobro razmerje z Zjedinjenimi državami ostane trajno.

Pariz 14. Danes predpoludne so prišli k predsedniku Fauru in pozneje k ministru za zunanje stvari, Deleassé-ju, ameriški in pozneje španski odposlanci mirovne komisije, da se zahvalijo za prijazen vsprejem in za povspesevanje v izpolnitvi njihove naloge.

Kdo je kriv?

Dunajska »Reichswehr« od 7. t. m. prinaša iz Gorice sestavek, ki se glasi tako-le: »V pokneženi grofovini Goriško-Gradiščanski živiti — kakor znano — dve narodnosti: Slovenci in Italijani, od katerih slednji tvorijo tretjino prebivalstva. Vsled volilne geometrije, prikrojene po Italijanih, imajo

ti večino v deželnem zboru in odboru. Kako se varujejo pod takimi razmerami koristi Slovencev, je razvidno iz tega: Leta 1892. v seji dne 12. aprila je deželni zbor na predlog železniškega odseka sklenil jednoglasno, da je dovoliti: za nakup ustanovnih akcij nameravane furlanske železnice Tržič-Červinjan gld. 50.000, za nameravano železnico od južnega kolodvora v Gorici po Vipavski dolini do Ajdovščine gld. 100.000 ter za določeni parni tramway: Gorica-Oglej-Červinjan gld. 50.000. Prva železnica, ki vozi izključno po italijanskih krajih, je bila gotova že leta 1894. Druge železnice, ki je strateško važna, ki je bila določena že v državnem zboru, ter bi imela vezati slovensko Vipavsko dolino z Gorico, pa še niti pričeli niso graditi, temveč je bil ustavljen celo politički obhod iste ter preklicano dovoljenje gradnje za jedno delno proggo, ker jo želja železniškega ministerstva naj se spremeni prvotna črta. Parni tramway, kateri naj omogočuje zblizanje Gorice k državni meji, in ki je srčna želja nekaterih tukajšnjih italijan-simov, sicer še ni narejen, ali koraki, ki so jih storili Italijani v tem pogledu, jih kmalu dovedejo do zaželjenega cilja, ker grof Badeni je svoj čas obljubil Italijanom napraviti most čez Sočo, kateri je potreben za tramway; stal bo 360.000 gld. V proračunih se nahaja v isto svrhu že 100.000 gld. Goriška trgovska zbornica pa se je zavezala donesti v isto svrhu tekom 75 let 337.500 gold. Za železnico: Gorica-Ajdovščina pa ta korporacija, katera dobiva prispevke slovenskih davkoplačevalcev, nima nobenega novčiča. Deželni zbor je torej dovolil za nakup ustanovnih akcij železnice: Gorica-Ajdovščina 100.000 gld. ter naročil dež. odboru, preskrbeti denar ob pripravnem času. K temu se je še obvezal deželni odbor z dopisom do železni-

Naposled se je nasmejati stari Vukovič ter pregovoril izpod brk:

»Ne bi-li ti, Ivica, šel v vrt štet hruške? Vrt je preko dvorišča. A ako si ti pomešajo račun, najde se kdo, da ti pomore. Samo čuvaj se škode.«

Stara Vukovička je pokimala glavo; smeje se in stisnivši oči je gladila z roko svoj svileni predpasnik. Jaz v vrt. Vraga sem štel hruške. Prav mi je bilo do hrušk. Pod zimskim latnikom je sedela Jagica, vezé bel robez z rudečo volno. Opazivša me, je prepadla in se zbodla z iglo. Ustavil sem se pred njo, prekrižal roke ter izvinil nekako:

»Dober dan, Jagica!«

»Da Bog da dober dan«, je odgovorila ona, neprestano stiskaje zbodeni prst in gledaje v zemljo.

»Jagica«, sem nadaljeval jaz, »menda veš, da so se dogovorili najini stari med seboj, da bodimo svoji.«

»Vem«, je odgovorila v pol glasa.

»Pa kaj praviš ti k temu?«

»Da treba spoštovati voljo starišev«, je odgovorilo deklè in gledalo na tla.

»Dobro, toda stariši se ne ženijo, oni se ne oddavajo. Kaj pravi tvoja volja?«

Deklica je prizdignila glavo, spustila vezilo, ter jela trgati z roko trtno listje, a mene je pogledala velikim, sijajnim očesom.

(Pride še.)

PODLISTEK.

15

BARON IVICA

Spisal A. ŠENOA.

Foslovenil Večeslavov.

»Kaj mi to govorite, oče?« sem zamomljal.

»Vidiš norea!« je puhnil oče drugokrat, mar ti je pamet ostala v šoli? Čevljički in kolač — za Jagico Vukovičevo. Izprosil sem jo zate predsi-nočnem. Pa križaj se ti, kolikor te volja, jaz pravim: to mora biti, ker sem sit tvojega norenja; pa srdi se ti, kolikor te volja, jeden in jedna sta dvojje, a duhovnik ve, kaj treba temu.«

Jaz sem vam stal kakor lesen, voda mi je šla na oči, a znoj z čela. Prijel sem se z desno roko za stol, a z levo sem se obrisal po čelu, da se prepričam, niso-li vse to sanje. — Obrnil sem oko na okno, a od zunaj je škilil skozi okno moj Niko ter se nasmejati krohotom.

»Oče!« sem zavpil, »dragi oče, je-li to resnica, prava resnica?!«

»Kaj pa? Misliš-li, da bodem jaz se svojimi starimi kostmi z dečki igral slepo miš. Pojdi v Zagreb, pravim ti«, je pahnil starec zopet dim v zrak. »Sedi sem k meni, da govoriš pošteno. Bled si kakor krpa. Ni ti pomoči. Ta nesrečna Jaga mora ti biti strašno sovražna; jaz ti nisem kriv temu. Zahvali se materi Božji bistriški. V tem pa Jaga ni »črni vrag«, ampak ti si slepa kokoš, ki je našla drag kamen, pa imaš več sreče, nego pa-

meti. — A vedi, to naj ti bodi sveto pismo, Jaga mora biti tvoja. Vem, da mi ni usojeno, živeti dolgo, pa bi rad gledal tvojo ženo in deca: od Nikice itak ne doživim tega.«

»Dobro, dobro!« sem odgovoril, »ali ona — ona?« — —

»Vidiš ti njega! Ona? Kaj ona? Kraj reči je stala in slušala, kako govorim za njo. Bila je rdeča kakor rak, hotela je jokati, pa se je počela smejati.«

»Res?«

»E, je-li dobro, Ivica?« A jaz mu na to: »Ti — ti si — to je tvoje maslo, mali!« Niko je pokimal, udaril me po plečih ter odletei kakor veter.

Jaz nisem vedel, kaj bi odgovoril. Poljubivši očeta na roko hotel sem izleteti iz sobe; ali on me je prijel za roko, položil pipo na mizo in me blagoslovil. —

Gredé v Črnomerec nisem videl, ne žul ničesar. Kjer se prihaja na cesto, je prišel Niko iz grmovja. Nasmejati se je skrivnostno ter rekel:

»E, je-li dobro, Ivica?« A jaz mu na to:

»Ti — ti si — to je tvoje maslo, mali!«

Niko je pokimal, udaril me po plečih ter odletei kakor veter.

Prišel sem v Vukovičevo hišo, Stara Vukovička me je odvedla v sobo, a stari mi je precej ponudil čašo vina. O svatbi ni bilo govora. Jaz sem se vedno ogledaval po sobi, a Jagice ni bilo.

škega ministerstva od 29. sept. 1897., izplačati omenjeni prispevek za Vipavsko železnico takoj, ko bo konstituirano za to potrebno akcijsko društvo in ko bodo predložene akcije. To se je zgodilo že zdavnaj, kakor tudi so zainteresirani, po večini revne občine, že izplačale svoj del 50.000 gld.: deželni odbor pa se brani sprejeti zanj pripravljene ustanovne akcije ter izplačati 100.000 gld. Pa to še ni zadosti, deželni odbor bi najrajši pod raznimi pretvezami proglasil odlok dež. zbora neveljavnim ali neizvedljivim. Najprvo se je izgovarjal, da dežela ne more dobiti pri nobenem kreditnem zavodu, kjer je povprašala, posojila 100.000 gld. Čudno! Tukajšnja zastavljavnica in žnjo združena hranilnica je posodila deželi brez prigovora ob enakih razmerah ter na podlagi jednega in istega sklepa dež. zbora 50.000 gld., dočim bi se branil ta denarni zavod posoditi denar za železnico: Gorica-Ajdovščina, čeprav se nahaja pokrajina sedaj v boljšem finančnem položaju, nego takrat! Če drugače ravnateljstvo omenjenega zavoda ne bi dovolilo posojila, bi bilo vendar dosti zasebnikov, kateri bi sklenili radi tako kupčijo s pokneženo grofovino Goriško-Gradiščansko. Temu nevzdržnemu prigovoru je sledil še izgovor, da dežela ni več obvezana k prispevku, ker se ima spremeniti prvotno določena progna, dočim se je v istini v sklepu deželnega zbora določil samo pričetni in končni kraj železnice, katera dva ostaneta, če se tudi vmes kaj spremeni.

Ali nima torej pravljica, da se meri v Primorju z dvojno mero, vendar resnice za podlago?!

Tako »Reichswehr«. Te beležke dunajskega lista nas silijo, da napišemo nekoliko razmišljanj o stvareh na Goriškem.

Podatki v »Reichswehr« so izboren komentar k politiki slovenske abstinence na Goriškem? Tu jo imate v bengalični luči dvojno mero na Primorskem: jednemu vse, drugemu nič! Le politično pigmejstvo, pritlikavstvo, ali ignoranca, ali pa herostratstvo more torej hujskati proti žrtvam, ki jih zahteva politika, namenjena v to, da se enkrat zlomi zistem take dvojne mere, prinašajoči večini prebivalstva v deželi škodo, s katero v primeri one žrtve niti ne zaslužijo, da človek govori o njih. Radi malih koristi, ki jih je dobivalo do sedaj slovensko prebivalstvo na Goriškem od dežele, naj bi ne le molčali o milijonih za razne furlanske ravani, o stotisočkah za furlanske tramwaye in mostove in naj bi se zadovoljevali s popravo kakega klanca ter kakim 50-goldinarskim štipendijem, ampak naj bi po vrhu tega še molčali k temu, da deželni odbor in dež. zbor tirata najzlobnejo obstrukcijo proti vsaki akciji, namenjeni v saniranje gospodarskega položaja v slovenskem delu dežele! Ako bi se pokazali neobčutne za take ne le pogubne, ampak tudi poniževalne odnošaje, ako bi se pokazali nesposobne za odločen odpor proti takim odnošajem in ako bi odrekli žrtve, ki jih zahteva tak odpor: potem bi pripoznali le, da nismo vredni boljih odnošajev, nego so oni, v katerih živimo, in Italijani bi morali biti pravi tepeci, ako ne bi tudi nadalje mahalji po hrbtu, ki — rad drži!

»Soča« je pisala te dni, da slovenska delegacija v dež. zboru goriškem sedaj ni taka, da bi bila sposobna za najodločnejšo taktiko v zboru samem. To je hitro porabil neki g. učitelj in nam je pisal nekako tako-le: vidite, da imamo prav, ko grajamo poslance, ker niso dovolj odločni! V isti hip pa je neki list, ki živi v sorodstvu misli z dotičnimi gg. učitelji, in ki zahteva, da naj poslanci vstopijo v deželni zbor goriški, zatrdil v podkrepljenju svojega stališča, da vlada nima nikakega vpliva na Italijane na Primorskem.

Denimo, da ima gospod učitelj prav in da sedanji slovenski poslanci v celoti res niso dorasli italijanskim; denimo nadalje, da ima tudi dotični list prav (da-si nima!). Sedaj pa bi si usodili poklicati v spomin dogodka iz zadnjih deželnozbornih volitev!! Spomnimo se, kdo je posegel vmes z vsem aparatom in vso brezobzirnostjo, da na slovenski strani niso bili vseskozi izvoljeni taki poslanci, po kakoršnih baje zdihujejo sedaj gg. učitelji in dotični list in kakoršnih je hotela imeti naša slovenska narodna stranka!!! Kdo je uporabil vse možne mahinacije, ves svoj vpliv, svojo avtoriteto in vsa možna sredstva, da slovenska delegacija v deželnem zboru goriškem v svoji celoti ni dorasla — brezobzirnosti laških poslancev?! Kdo je najusodnejše posegal v volitve?! Gospodje

učitelji žive med narodom in so bili očevideci; oni pričajo lahko, ako hočejo govoriti resnice! Ali niso dosegli tega vladni organi pomočjo slepih jim privržencev, kakoršnih ne manjka nikjer?! Zastoj ves trud v to, kakor da je vlada nedolžna na krivičnih razmerah v deželnem zboru goriškem!

Ali krivda vlade narašča gori do vrha po dejstvu, da je bila v isti meri pasivna na laško stran, kakor je bila usodno aktivna na slovensko! V prvo je jednostavna neresnica, da vlada nima vpliva na Italijane. Pa tudi če bi bilo res, da ga nima na sedanje italijanske poslance, ostaja še vedno notoriško dejstvo, da bi bila lahko igraje dosegla, da bi ne bili izvoljeni vsi sedanji fanatični laški poslanci. To so stvari, ki so znane vsakemu političnemu otroku v deželi. Furlanske kmečke občine so po veliki večini avstrijskega mišljenja par excellence in za vladni aparat bi bila ob resni volji prava igrača, da bi te občine volile tako, kakor bi hotela ona, in to tem bolj, ker bi mogla razpolagati tudi precejšnjim številom slovenskih glasov! Kdor potajuje to, ta potajuje notoriške resnice. Pa prosimo, da bi se nas ne umelo krivo. Ni malo nismo navdušeni za vtikanje vlade v volilne stvari, ker vemo, da po takem utikanju volitve več ali manje zgubljajo na svoji — čistoti. Ali če že misli, da mora posezati v slovenske volitve v zmyslu »zmernosti«, potem je njena dolžnost, da to isto stori tudi na laško stran! Tega ni storila in v tem je nje glavna krivda. Kraj vsega tega pa ostaja še vedno tudi ta resnica, da tudi pri sedanjih ital. poslancih bi vlada lahko uveljavljala svoj vpliv, ako bi le hotela govoriti kakor je govoriti z onim, s katerim imamo resnih računov. Ali ona noče! Ta pasivnost vlade mora biti italijanskim poslancem le v vspodbujajo. Ali ta pasivnost vlade je le navidezna, kajti vemo, da jej ne delamo nikake krivice, ako zatrdimo, da za kulisami vladni organi gredo Italijanom na roko tudi aktivno!! Le slepec ne vidi tega.

Mnogo se očita tudi poslancem, ker niso pridobili za vse knezonadškofa. Po vsej pravici pa smemo vprašati: zakaj se to ne očita tudi vladi?! Nimalo nečemo žaliti Njegove prevzvišenosti s tem, da bi hoteli zvaliti na njegovi pravičnosti in neodvisnosti tudi nasproti vladi, ali to vemo, da ne bi ostalo brez utisa nanj, ako bi rekla vlada: »Slovenecem se godi krivica, oni trpe veliko škodo ob sedanjih razmerah — vplivajmo ukupno, da se vsaj nekoliko ublažijo ostroti sedanjih razmer in da se potolažijo duhovi!« V jezikovno mešanih deželah, v katerih vihrajo toli ljuti boji, je zlasti za cerkvenega dostojanstvenika vsikdar mučna stvar paktiranje z jedno stranko proti drugi. Drugače je, ako posvetna oblast vabi cerkveno na delo za odpravo krivice.

Ali vlada tudi na to stran noče ganiti niti z mazincem; in če je ganila ali misli ganiti, potem se je zgodilo, ali se zgodi — o tem smo uverjeni — v prilog onim, ki so se svojim postopanjem prisilili naše poslance in ves slovenski narod na Goriškem, da je jel posezati po skrajnih sredstvih.

Konečno bodi še naglašeno, da smo ne dolgo temu čuli iz najkompetentnejših ust, iz ust predsednika italijanskemu klubu, barona Malfattija, pripoznanje, da Italijani z vsemi svojimi aspiracijami so odvisni od — vladne dispozicije!!

Politični pregled.

V Trstu, dne 15. decembra.

K položaju. Par dni že prinašajo tudi tržaški listi poročila o veliki nezadovoljnosti, ki je zavlada med jugoslovanskimi poslanci. Mi smo prezirali te vesti, ker nismo bili na jasnem, kje se nehuje resnica in kje začenja tendenca. Danes pa potrja te govorce tudi »Slov. Narod«. V zadnji seji »Zveze« da se je povdarjalo to nezadovoljstvo na vseh straneh in sklenilo se je naprositi parlamentarno komisijo desnice, naj sporoči vladi, da Jugoslovani zahtevajo določnega odgovora na svoje zahteve, čim se zopet sestane državni zbor. Od tega odgovora da bode zavisno nadaljno postopanje kluba. Na vse zadnje bomo imeli morda vendar le prav, mi — »rogovileži«. E, mi imamo dober politički barometer — naše primorske razmere. In ta barometer kaže sedaj tako nizko, kakor ri nižji kazal niti v najhujših časih.

Tudi med nemškimi nacionalci se nekaj krha. Posl. Huber in Sylvester sta zapustila klub, ker ne odobrujeta »mlačne« politike in ker se jezita, da se večina njih noče povrniti k obstrukciji.

Nulla dies sine linea. Vedno lepše, ali prav za prav — nesramnejše. Komaj da si je neki Bassermann v državnem zboru nemškem prisvajal pravico cenzure notranjih stvari v Avstrijo, že se je oglašil znani Barzilai v komori italijanski, da je pozival italijansko vlado, naj se utika v naše primorske, torej avstrijske stvari.

V komori so razpravljali o proračunu ministerstva za vnanje stvari. Govorilo se je torej o vnanji politiki. To priliko je porabil Barzilai, da je napadel Avstrijo in da je govoril o našem Primorju, kakor da je avstrijska vlada le upraviteljica teh pokrajin pod nadvladjem kraljevstva italijanskega.

Najprvo je grajal Italijo, da je poprijela inicijativo za konferenco proti anarhizmu in potem je menil da se ne more pridružiti hvali ruskemu carju na predlogu za razoroženje. Potem je povedal tudi zakaj?! Radi Avstrije! Trozveza da more pač biti sredstvo politiki Italije, nikdar pa zaključek. Da bode bolj umljiv, je vprašal vlado, da-li se zaveda dolžnosti, da brani pravice in interese italijanke dežele. K tej italijanski deželi pa prištevata Barzilai tudi avstrijsko Primorje, kar je razložil dovolj plastično. Omenil je dogodka v Genevi in je povdarjal, da v isti hip, ko je Italija obžalovala ta čin, so v Trstu in v drugih italijanskih krajih Avstrije porabili ta dogodek v pretvezo za nasilstva proti italijanskemu življu in proti konzulatu italijanskemu. Rekel je, da so izgredniki ostali nekažnjeni, ali malo kažnjeni!! Vrli poslanec Barzilai je pripoznal torej, da mu ni ravno za jedno laž več ali manj. Govornik je grajal italijansko ministerstvo za vnanje stvari, da se je zadovoljilo samimi diplomatiškimi opravičevanji.

Kaj bi hotel prav za prav ta irredentovec? Mar bi hotel, da bi Avstrija dala zadoščenje s tem, da vse zatre, kar v Primorski ni irredentovskega?! Ves avstrijski svet je imel takrat občutek, da so naše oblasti šle daleč preko meje potrebnega v obzirnosti do — tuje države; im mi smo uverjeni, da bi v vsaki drugi državi navstal vihar indignacije, ako bi konzul kake tuje države nastopal tako, kakor je nastopal tu italijanski konzul, a vsa ta obzirnost še ne zadošča lačnemu želodecu irredentistov. Oni zahtevajo, naj bi Avstrija šla še dalje v svoji zgodovinski znani — dobrodušnosti.

V zaključku je bil Barzilai uprav nesramen. In zopet izrekamo svoje uverjenje, da je ni druge države razun Avstrije na vsem širnem svetu, ki bi tako nebeško potrpežljivostjo mirno prenašala take atentate na nje samostojnost.

Barzilai je govoril o stvareh, ki niso v nikaki zvezi z vnanjo politiko, in ki ne brigajo žive duše na svetu razun izključljivo nas Avstrije, o tvareh naše domače hiše, v kateri smo gospodarji le mi. Barzilai je pripovedoval, kako se z vsemi sredstvi slavizujejo Dalmacija, Istra in Trst in je vskliknil potem, da Italija ne sme dopustiti tega, da bi jadransko morje postalo slovensko jezero. Italijanska vlada da mora braniti italijanski živelj, nota bene: avstrijski italijanski živelj!! In sicer prav tako kakor Nemčija brani nemški živelj! Skliceval se je na Bismarcka, ki je rekel, da nared ne sme omahovati med formalnim spoštovanjem kake pogodbe in med obrambo svojih vrhnih in življenskih interesov. Pozival je torej ministra, naj se ne skriva za fraze, ampak naj pove, kaj misli, ako noče, da se poreče, da njemu in vsemu ministerstvu nedostaja določne in jasne misli v stvari vnanje politike.

Tako govore v inozemskih parlamentih o avstrijskih notranjih stvareh! Prav tako, kakor da nismo več gospodarji v svoji hiši! Kdaj pridejo naši državniki do zavesti, kako žaljivo, kako poniževalno je to za našo državo?! Kako hočejo, da bi se avstrijski narodi navduševali za zveze, ki nam kratijo pravo, brez katerega vsaka država mora postati le senca same sebe, pravo samodoločbe v lastnih stvareh?! Mi smo rekli že te dni, da so narodi avstrijski akceptirali trozevo, ker jo je sklenil cesar Frane Josip, katerega ljubijo in v čegar modrost zaupajo. Vsikdar pa bodo protesto-

vali proti temu, da bi se radi takih mejnarodnih kombinacij morali odpovedovati svojemu pravu. Kakor Avstriji, katerim je ugled države na sren, in kakor Slovani, ki ne dopuščamo, da bi se kdorsibodi dotikal naše narodne individualnosti — pozivljamo mi naše državnike, naj govore enkrat jasno besedo s temi ljubimi zavezniki našimi, da bodo vedeli, smo mogočna samostojna država in da nismo vazali — nikomur!

Domače vesti.

Proti gimnaziju v Pazinu. Današnji »Piccolo« pravi, da je vest o namerovani osnovi hrvaškega gimnazija v Pazinu hudo pretresla tudi duhove v Trstu! Hinavci! Komedijaši! V Trstu bi se živa duša ne razburjala radi tega, ako ne bi »Piccolo« se svojo peklensko taktiko skrbel za »razburjenje«. Ozirom na objavo, da bode tudi v Trstu velik shod v protest proti rečenemu gimnaziju, nam pišejo iz slovenskih delavskih krogov: Shod bo javen, torej se ga hočemo udeležiti tudi mi!! Nikakor nočemo več gledati pasivno, ampak delati hočemo na to, da pride enkrat do poštene reakcije.

Po odhodu viteza Pokornega. Pišejo nam: Ker ste že spregovorili resno besedo do novega voditelja pošte in brzojava v Trstu, dovolite mi, da spregovorim tudi jaz do novega gospoda v prilog onim siromakom-trpinom, ki se imenujejo poštni sluge. Omenjali ste tudi vi, kako nepristopen je bil bivši ravnatelj. Po njegovi odurnosti in neuljudnosti so mnogo trpeli vsi uradniki, izvzemši le številce — izvoljenih. A kaj je bilo še le se slugi! Za te je bila uprav drakonična strogost. Vsaki najmanjši pregrešek ali zamuda se je kaznovala neizprosno. Ali to naj bi že bilo. Toda v mnogih stvareh se je strogost preminjala v šikano.

V ilustracijo vam navajam nastopno.

Posebno strogo je bilo prepovedano pušenje. Bivši ravnatelj je kar sam zalezoval slugo in gorjé onemu, ki ga je zasačil; neizprosno so mu naložili globo, katero je moral odtrgati od borne plačice svoje. Ono malo številce izvoljencev — med istimi v prvi vrsti Corrá nemilega spomina — so mu kaj pridno pomagali na tem zasledovanju.

Pa siromake so zasledovali tudi po cestah. Če so srečali kakega slugo na ulici, puščegega pipo ali smotko, hitro so ga vprašali, da-li je v službi? Ako je pritrdil temu, je mngel hitro povedati svoje ime in dogodilo se je neredko, da si je dotični inkvizitor zapisal zločinca na svojo — manjšeto, In potem — gorje njemu! To vendar ni več strogost, zahtevana po redu in disciplini — ampak šikana!

Ali s kaznijo še ni bilo odpravljeno vse, ampak obdelovali so ga huje, nego da je suženj.

Tako življenje so imeli ti največi trpini, ki morajo opravljati najnapornejšo službo za — najbornejšo plačo.

Novega gospoda voditelja bi prosili, da bi uvažil nastopne pomisleke. Vemo, red mora biti povsodi, ali strogost naj ne sega preko meje potrebnega. Ti slugo so večinoma stari vojaki, ki so navajeni tobaku kakor vsakdanjemu kruhu. Odvzemi jim ga, vzeli si jim pol življenja. Strast je to, ali kaj čemo! Je-li čudo, da so se včasih dali zavesti po tej strasti. Stroga prepoved slugom se nam zdi toliko bolj neopravičena, ker g. uradniki smejo pušiti. Zadnji vežbenik sme pušiti tako rekoč svojemu predpostavljenu pod nos. Ali je prav to, da se je prepovedovalo starim ljudem, kar je bilo dovoljeno mladim?! Še več: slugom ni bilo pušenje dovoljeno — kakor rečeno — niti na ulici, ako so bili v službi.

Obračam se torej do novega gosp. voditelja s ponižno prošnjo, naj razbremeni te uboge pare od označene drakonične prepovedi.

Prijatelj pravice.

Poštnemu ravnateljstvu na znanje. Pišejo nam: Danes 15. t. m. ob 10. in četrt sem šel na poštni urad na trgu Barriera, da dvignem tam svoto 50 gld., ki je bila uložena v poštni hranilnici. Vprašal sem po slovenski, kje da je blagajna, neki uradnik pa mi je odgovoril, da ne ume slovenski. Neka ženska je poučila uradnika, da sem prišel po denar. Na blagajni sem zopet govoril slovenski. Dotični uradnik mi je dal neki list, reki mi nekaj po italijanski in pozneje po nemški. So-

dil sem, da mi je rekel, da naj se podpišem. Jaz pa sem podpisal le svoje ime, datuma pa nisem hotel napisati, ker je bilo tiskano po italijansko. Potem mi je uradnik napisal na košček papirja, češ, tako da moram zapisati. Slednjič sem se moral udati. Toda čudno se mi zdi, da nisem mogel govoriti v svojem jeziku, ko je bila vendar knjižica poštno-hranilničnega urada v slovenskem jeziku, slovenska je bila odpoved, ki sem jo poslal na Dunaj in slovensko tudi naznanilo, ki je prišlo z Dunaja. Povsodi so torej znali govoriti z mano, le na pošti tržaški ne.

Anton Peternel,

ulica Valdirivo šte. 7. II.

Laški pozivi. Pišejo nam: Gospodu Josipu Kocijančiču od sv. M. M. spod. je mestna šolska oblast poslala tri vabila, naj se predstavi na tukajšnjem magistratu, da opraviči zamude svoje hčerke, ki pohaja slovenski oddelek Škedenjske šole.

Ker so bila vabila laška, katerega jezika naš Josip ne umeje, je on zavrnil prvi dve vabili, tretje pa je vsprejela njegova žena, ker so jej zagrozili s kaznijo.

Te dni se je Kocijančič predstavil omenjeni šolski oblasti slov. vprašanjem, kaj da želijo od njega? Toda kako naj mu odgovore, ko »slovenski ne znajo«! Sproveli so ga do znanega dr. M. Novaka, ki je vprašal začudeno: »Come, Lei è tanti anni a Trieste, e non sa la lingua del paese?« (Kako to, Vi ste že toliko let v Trstu, pa ne znate deželnega jezika?!)

Naš Kocijančič je ostal hladnokrvn ter rekel: »Ne govorite mi v laščini in ne silite me govoriti, česar ne znam in — nočem znati.

Potem je dr. Novak govoril slovenski, sicer ne pravilno ali — govoril je! In s tem je dokazal, da je še iskra očetov (kakor znano, je bil njegov oče vrl Slovenec) krvi v njem.

Vsa stvar se je pa dovršila s tem, da se je konstatovalo, da je bil Kocijančič pozvan po — pomoti, ker njega hčerka nima zamud.

Veliki koncert društva »Kolo«. Vstopnice se razprodajajo: Pri uradniku »Delalskega podpornega društva«, v »Tržaškem podpornem in bralnem društvu«, v kavarni »Commercio«, v trgovini gosp. Antona Vatoveca, ulica Torrente, na vogalu ulice Tintore, pri gosp. Žitko, ulica Stadion 1, v gostilni Babič ulica S. Marco 6 in v gostilnah pri Marcu, ulica Madonnina 29, Valetiču Franu, ulica Solitario 12, Vodopiveu Antonu, ulica Ghenga 7 in Ribarič ulica Conti; kakor tudi na obeh vhodih gledališča na dan koncerta od 7. ure zvečer naprej.

Lože se prodajajo samo pri uradniku »Delalskega podpornega društva«, ulica Molin piccolo šte. 1, kamor naj se pošiljajo naročila z denarjem vred.

Sedeži se prodajajo istotam, pri gosp. podpredsedniku Antonu Vatoveu, trgovina olja itd. na vogalu ulice Torrente in Tintore in v kavarni Commercio.

Prosimo, naj si vsakdo o pravem času omisli sedež, da ne bode zmošnjave na večer koncerta, kakor je rado o takih prilikah.

Ženski podružnični družbe sv. Cirila in Metoda v Sežani je podarila g. Evfemija Mahočič v spomin smrti gospe Josipine Cafafura in mesto venca svoto 10 kroun. Prizrčna hvala na velikodušnem daru!

Tretji izkaz prispevkov slovenskih občin za cesarjev spomenik. Darovale so nadalje: Cerklje pri Kranju 30 gld.; Št. Jurij pri Kranju 25 gl.; Dolenji Logatec 50 gl.; Št. Vid nad Ljubljano 80 gl.; Jelšane 30 gl.; Sv. Križ pri Ajdovščini 25 gld.; Trebnje 20 gld. in Ilirska Bistrica 20 gold.

Preganjanje slovenske zastave v Radgoni. V Gorenji Radgoni na Štajerskem je nemškutarski občinski odbor prepovedal razobešati slovenske trobojnice povodom cesarjeve slavnosti. Proti temu so se Slovenci pritožili in okrajno glavarstvo je uničilo dotični sklep. Vsled tega so na jubilejski dan tudi v Radgoni vihrale slovenske zastave, dasiravno je občinski redar poskušal jih odstraniti.

Razprava proti Martinolichu. Iz Rovinja smo dobili danes zjutraj brzojavno sporočilo, da se je razprava proti zloglasnemu »patrijotu« Martinolichu radi goljufige, prekinila. Vrhovno sodišče je brzojavno zahtevalo spise vsled predloga

dra. Laginje, zastopnika civilne stranke, za delegacijo druge porote. Italijanska klika da je v žalosti.

Loterijske številke, izžrebane dne 14. t. m.:

Brno	71	73	83	81	25
Inomost	49	78	34	11	10

Dobro domače sredstvo. Mej domačimi sredstvi, katera se uporabljajo za olajšanje bolečin in odvajajoča ribanja pri premarzenju, zavzema prvo mesto Liniment, Capsici comp. izdelan v laboratoriju Richterjeve lekarne v Pragi. Cena je nizka: 40 nč., 70 nč. in 1 gld. steklenica, katera te spozna po znanem rudečem sidru.

Koledar.

Danes v četrtek 15. decembra: Jarnej, šk.; Kristina, dev.

Jutri v petek 16. decembra: Kvatre, Albina (Zorka), m.

Solnčni:	Lučni:
Izhod ob 8. uri 7 min.	Izhod ob 9. uri 52 min.
Zahod „ 3. „ 44 „	Zahod „ 6. „ 17 „

Ta je 51. teden. Danes je 348. dan tega leta, imamo torej še 17 dni.

Književnost in umetnost.

Ilustrovani narodni koledar za leto 1899. Kakor že nekaj let sèm uredil in izdal je tudi letos g. Dragotin Hribar koledar za leto 1899., ki se odlikuje po svoji lepi, okusni in elegantni zunanjsčini in katerega lahko položiš na mizo v vsakem najelegantnejšem salonu. Krasi ga poleg šestih lepih slik, izmej katerih se odlikujejo posebno ona »po izprehodu«, tudi slika naše pokojne cesarice in slike naših veljakov: Koseskega, Kocena, dr. Poklukarja, ljubljanskega škofa dr. Ant. Jagiča, hrvaškega učenjaka dr. V. Jagiča in češkega velikana Palackega.

Tudi vsebina »Koledarju« je jako zanimiva in mnogovrstna. Prvi sestavek popisuje nam umor naše blagopokojne cesarice. Temu sestavku sledi navadna vsakoletna vsebina, potem pa pozdravlja znani pesnik Ant. Hribar Slovence za novo leto, rezko bičajoči ob jednom naš narodni razpor. Temu pozdravu sledé životopisi: Koseskega, Kocena, dr. Jagiča, dr. Poklukarja in Kopitarja. Poleg teh životopisov nahajamo v »Koledarju« zgodovinsko študijo »Valvazorjev rod na Spodnjem Štajerskem« iz peresa znanega zgodopisca P. pl. Radiča, idilo »Na letovišči«, črtico »Služba« iz peresa Z. Kvedrove, in lepo indsko legendo »Fakir« iz peresa našega Aškercia. Navedeni vsebini sledi »Ogled po svetu« in zatem »Oglesi«. Zunanjsčina in vsebina »Koledarjeva« sta torej vredni, da si »Koledar« nabavi vsaki Slovenec in zato ga toplo priporočamo. — Cena elegantno vezanemu 1 gld., broširanemu 70 kr.

Prva knjiga F. S. Vilharjevih skladb je izšla v drugem izdanju v založništvu knjigarne »Dioničke tiskarne« v Zagrebu. Knjiga je ukusno prirejena in obsega v I. delu samospeve spremljevanjem glasovira, II. moške zборе, III. mešane zборе in IV. skladbe za glasovir. Te skladbe, katera je skladatelj posvetil svojemu narodu, so vse že znane ter so se jako priljubile muzikalnemu občinstvu. Vmes je pravih biserov kakor n. pr. »Mornar«, samospev za bariton, »Nezakonska mati«, samospev za sopran, »Naša zvezda«, moški zbor se samospevom tenorja in druge.

Skladbe za glasovir so vse zložene v narodnem duhu ter je vmes nekaj jako posrečenih parafraz slovanskih narodnih pesmi. Ker je bilo prvo izdanje pošlo že davno, ter so se te priljubljene skladbe jako pogrešale, nam je »Dionička tiskarna« napravila z drugim izdanjem veliko uslugo.

Priporočamo torej toplo svojim rojakom in posebno pevskim društvom, da sežejo pridno po tej knjigi. Cena jej je 2 gld., prvemu delu pa, obsegajočemu samospeve se spremljevanjem glasovirja, 1.20 gld. Dobiva se pri založnici v Zagrebu.

ZALOGA POHIŠTVA

tvrdke

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Via Riborgo 21 in Piazza Rosario 2
(šolsko postopje).

Zaloga pohištva in tapetarij vseh slogov lastnega izdelka. Bogato skladišče ogledal, vsakovrstnih slik, žimnic in pogrinjaj. Na zahtevanje ilustrovan cenik zastoj in franko. Naročeno blago se stavlja na parnik, ali na železniško postajo, ne da bi za to računil stroške.

Različne vesti

Italijanski šarlatani. V Florenci — v tem vrtu Evrope — izhaja list »La scena Illustrata«. To je list za književnost in umetnost, okolo katerega se baje zbirajo najbolji italijanski književniki. Ta list je prinesel — kakor posnemamo iz »Jedinstva« — sliko ruskega carja in poleg biografijo, kakoršno more spisati le — šarlatan! O carju pravi na pr., da je majhne postave in majhnege uma. Obraz mu je zemljen in grbančev. Car da je rahitičen, slaboten, bolehen, razvajen po vzduhu v carskih sobanah, mej dekoltirami damami in laseivnimi dvorniki, imel da je izvestnih želj, izvestnih razkošnih nestrpnosti, katerim je zadoščal — v samoti svojih soban.

Ali ni to šarlatanski?! Potem sranoté ti »književniki«-rokovnjači vso dinastijo Romanov. Carica Katarina da ni mogla postati mati, tudi ko bi z ozirom ne nežne čitateljice ne smemo dovršiti stavka. Pavel I. da je bil božjasten in bebec. Nikolaj I. »kača boa«, ki je imel na čelu znak »gnilobe«; Aleksander II. da je bil »ignorant, lažnik«, Aleksander III. »skoro analfabet«; Nikolaj I. »jetičen, impotenten, bebec, epileptičen. . . .«

Ali niso to rokovnjači?! Po pravici pravi »Jedinstvo«, da v tej podlosti je videti, kako degenerira italijanski mladi naraščaj. Ako tako gnusno, kalabreški, šarlatanski, lazaronski piše resen književni list, kako pišejo še le mali obskurni lističi! Jeli čudo, da je Italija dežela proletarijata in anarhistov?

Brzobjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Zagreb 15. Predsednik sabora, Danijel Stančević, je minolo noč umrl.

Dunaj 15. V seji minole noči je poslanec Wolf izzival najburnejih prizorov. Državnega pravdnika Bobiesa je imenoval zločinea in malopridneža. Opozicija je viharno pritrjevala Wolfu. Poslanec Schönerer je zaklicel predsedniku, da je surovež ter da je pod vplivom ministerskega predsednika grofa Thuna.

Wolf je rekel, da je grof Thun zaničevan od vseh poštenih državnikov. Ko se je bližala 2. ura po polnoči je opozicija zbijala razne šale. Tako je na pr., ko je jeden poslanec kihnil, zaklicalo kakih 50 poslancev hkratu: »Na zdravje!« Poslanec Wolf je vzkliknil proti ministru za železnice: »Naprej gospodje, kdor hoče železnico ozkim ali normalnim tirom!«

Dunaj 15. (Zbornica poslancev.) Zbornica je vsprejela nespremenjen zakon o lokalnih železnicah. Seja se je sklenila ob 2. uri 35 minut zjutraj in se je nadaljevala ob 1. uri popoldne. Med došlimi spisi je bila vladna predloga, s katero se dovoljuje osvobojenje od plačevanja direktne osebne dohodarine, določene v zakonu od 25. oktobra 1896., za dobo od 1. januarja 1899. do 31. decembra 1903. onim trgovskim ladjam, katerim se je s zakonom nd 27. decembra 1893. dovolilo osvobojenje od pridobnine in dohodarine.

Budimpešta 15. Poslanec Košut priznava v svojem glasilu, da opozicija bide boj proti osebam, vse da treba nadalje storiti, da se doseže odeepenje Ogerske od Avstrije v carinarskem pogledu. Čim pride vlada, ki boče hotela uresničiti to idejo, se neha obstrukeja.

Reka 15. Ogenj, ki je bil nastal na ladiji »Lakroma«, je bil udušen kmalo. Ta ladija je bila prišla iz Trsta in je privedla seboj 1800 bal pavole, ali tedaj, ko se je pojavil ogenj, je bilo na parniku samo 35 bal.

Carigrad 15. S Krete javljajo, da je svet admiralov sklenil nasvetovati grškemu princeu Juriju, naj trinajstorie od mednarodnega sodišča na smrt obsojenih pomilosti v kazni zapora. Admirali zapuste Krete dne 21. tega meseca.

Madrid 15. V ministerskem svetu se je prečitalo besedilo mirovne pogodbe in se je sklenilo poprašati senatorja Montero Rios o dogovorjeni obliki za h kratno objavljenje pogodbe v Španiji in v Zjedinjenih državah.

Najnoveja trgovinska vest.

New-York 15. novembra. (Izv. brzobjav.) Pšenica za december 71½, za maj 70½. za mare 73 Koruza za december 39¼, za maj 39½. Mast 540.

PAPIR

se proda pod jako ugodnimi pogoji. Več se izve v našem upravnistvu.

„EDINOST“

večerno in zjutranje izdanje se prodaja, razua v drugih navedenih tobakarnah, tudi na južnem kolodvoru.

Po vseh tobakarnah
dobite ravnokar izšlo povest
Čuvaj se senjske roke!

Velja 35 nvč.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priznana *izvrstno, bolečine blažeče mazilo* dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gid. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Pri 4 letnih časih

Barriera vecchia št. 7

Prilika za praznike in novo leto. Velika zaloga zimskih ogrinjal (šjalov) v vseh barvah po gid. 3.60 in gid. 1.20 Zbirka frštanja v raznih risanjih od 20. 30 in 37 nvč. Možke srajce bele in barvane od 90 novč. naprej. Maje iz pliša za gospe po 65, 75 novč. in več samo v prodajalnici

Pri 4 letnih časih

Barriera vecchia št. 7

Slovenke pri sv. Jakobu, pozor!

V ulici S. Marco št. 19 je

nova pekarija - prodajalnica,

katera ima na prodaj svež kruh, razne moke za fino in navadno pečivo, izborno maslo, frišno in kuhano, in raznošarne sladkarije po navadnih cenah. Sprejema domači kruh v peko. Naročeno pošilja se tudi na dom.

Priporoča se osobito slovenskim materam za pogosto obiskovanje, udani

Florijan Kompara.

Zavod za uniformiranje in civilna krojačnica

Frana Jiras

ulica Caserma 9 — v Trstu — ulica Caserma 9

Priporoča se

za napravo uniform in civilnih oblek.

Postrežba poštna.

Zaloga vseh vrst za uniforme po tovarniških cenah.

Prodaja dalmatinskih vin

na malo in debelo

(lastnega pridelka iz Jesenica pri Splitu)

Filipa Ivaniševića

v Trstu, via Carintia št. 22.

Podpisani si usoja naznaniti slavnemu občinstvu, da je odprl svojo na novo in okusno urejeno

brivnico

v Škednju, v lastni hiši št. 215.

Priporoča se svojim rojakom za mnogoštevilno obiskovanje ter jamči postrežbe v popolno zadovoljnost v vsakem obziru.

Zahvaljuje se v naprej beleži udani

B. Godina p. d. Ban.

100 do 300 gld.

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika vrazpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srčk. Ponudec pod naslovom **Ludwig Oesterreicher v. Budimpešti, VIII Deutsegasse 8.**

Pomladansko zdravljenje.

ZDRAVLJENJE KRVI

Čaj „Tisočerni evet“ (Milleflori).

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — Jeden omot za ozdravljenje stane 50 nvč. ter se dobiva v odlikovani lekarni **PRAXMARER „Al due Mori“ v TRSTU, veliki trg.**

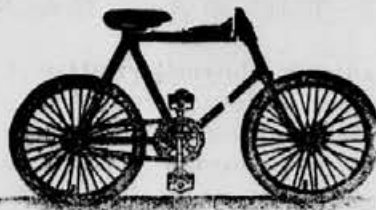
Tudi za 55 nvč. v markah dopošlje se franko.

URAR

sposoben v popravljanju vsakovrstnih ur, se priporoča sl. slovanskemu občinstvu Trsta in okolice.

Friderik Colja,

raznašalec „Edinosti“ in vratar,
Via Solitario št. 8.

Svetovna kolesa

amerikanski originali

TRIBUNE IN ARENA

odlikovana v vseh državah na kontinentu radi elegancje, točnosti in vstrajanja, prodaja se izključno le pri glavnem zastopniku

ANTONU SKERL V TRSTU,

Via S. Lazzaro št. 6, nasproti palače Salem.

NB. Navadna kolesa prodajajo se proti 2-letni garanciji, ročaj in pritikline po želji kupca.

Mehanična delavnica

za vsakovrstno popravo koles in šivalnih strojev.

CENE ZMERNE.

CENE ZMERNE.